

A group of students, mostly young women, are in a hall with wood-paneled walls and a staircase. They are all looking upwards with expressions of joy and excitement, many with their arms raised. Several white hats with blue and red bands are flying through the air, having been thrown by the students. The lighting is warm, coming from ceiling fixtures.

Elevernes

HHX

Udarbejdet af eleverne selv

HVEM ER LH?

Vi er en interesseorganisation for ca. 40.000 handelsskoleelever på HHX og de merkantile erhvervsuddannelser på EUD og EUX. Vi varetager handelsskoleelevernes uddannelsespolitiske interesser. Vores formål er at sikre elevers indflydelse på deres lokale skoler, og at repræsentere dem overfor politikere, samarbejdspartnere og interessenter.

Udgivet af Landssammenslutningen af
Handelsskoleelever

December 2025

INDHOLDSFORTEGNELSE

Motivation -	5
Introduktion -	7
Grundforløb -	8
A-Fag -	11
Privatøkonomi -	13
Afleveringer -	14
Studieområde -	16
Prøveformer -	22
Taxameter -	24
Kontakt -	27
Referencer -	28

”
Det var nemlig at lærerne er nogle som kommer fra erhvervsmarkedet og gør brug af reelle eksempler fra deres hverdag og implementere i undervisningen”

Elev fra Aalborg Handelsskole

”
”...verden ændre sig hele tiden, så man lærer noget nyt og arbejder i nuet.”

Elev fra CELF

”
”Det der har gjort mig særligt glad for, at gå på HHX er at selvom det en handelsuddannelse, så handler det ikke kun om virksomheder og forretninger, men om hvordan verdens økonomi, politik og sociale forhold hænger sammen i en helhed.”

Elev fra CELF

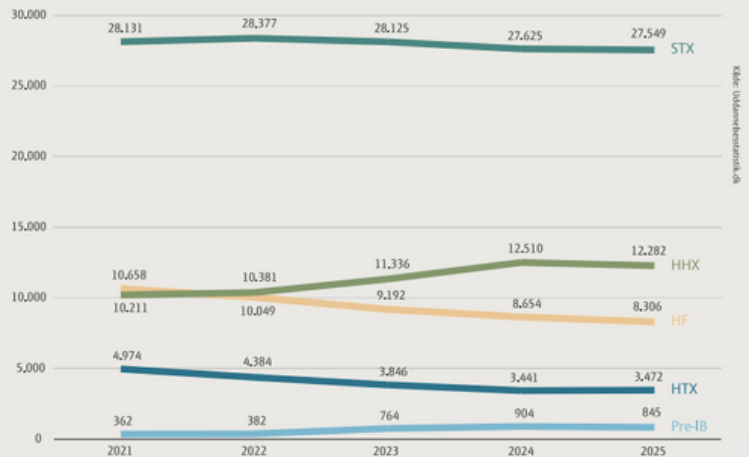
”
”Jeg glæder mig til at få undervisning og sådan noget fordi jeg føler at det er noget jeg faktisk skal bruge til noget.”

Elev fra IBC

”
”Jeg så mig selv i det merkantile. Jeg havde holdt meget af det faglige ved folkeskolen og så derfor gymnasie uddannelsen som værende valget for mig. Det lå lige til højre at HHX var den rigtige beslutning for mig.”

Elev fra Niels Brock

Antal ansøgere til gymnasiale uddannelser 2021-2025

VI ELSKER VORES UDDANNELSE

Vi har den bedste ungdomsuddannelse, og det kan ses på langt mere end blot vores egne ord.

89 % af HHX-eleverne siger, at de trives, sammenlignet med 87 % på STX og 84 % på HTX.¹ Den højere handelseksamen formår at tiltrække elever på så meget mere end at være handelsorienteret.

Den tiltrækker de løsningsorienterede, dem som ønsker at kunne spejle deres anvendelse og dem som ønsker større forståelse af omverdenen.

Hvis man kigger på det samlede ansøgertal fra 2021 frem til 2025, så ser man en stigning på HHX på 20,2 procent. Hvilket står i kontrast med de fald som findes på HF, STX og HTX².

HHX'en tiltrækker flere og flere, og er derfor ikke en uddannelse som kan tilsidesættes eller overses.

”

”Økonomifagene giver noget som man kan bruge lige meget hvad man vil efter.”

Elev fra NEXT

¹Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Unges valg af gymnasial uddannelse, 2023

²Danske Regioner, Søgning til gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser i 2025, 2025

INTRODUKTION

HHX skal forberede eleverne på en videregående uddannelse, men for handelseleverne handler det om så meget mere end det, der står i formålsparagraffen.

HHX er en handelsrettet ungdomsuddannelse, som formår at blande det teoretiske og det anvendelsesorienterede. **Vi får nemlig erhvervsrettet dannelse³**. Det er en uddannelse, som vores elever holder utrolig meget af, hvilket også er derfor, at vi ønsker at blive inddraget i beslutningerne om vores uddannelse.

Elevinddragelse er vigtigt, fordi det skaber engagement, ansvar og ejerskab blandt eleverne. Når elever bliver hørt og får indflydelse på beslutninger, der påvirker deres hverdag, udvikler de både demokratisk dannelse og kritiske tænkning. Samtidig får skoler og uddannelsesinstitutioner værdifuld indsigt i, hvordan undervisning og miljø kan forbedres, så det i sidste ende styrker både trivsel og læring.

Derfor har vi i Landssammenslutningen af Handelsskoleelever udarbejdet et udspil, som portrætterer hvordan eleverne ønsker deres højere handelseksamen.

Udspillet inkluderer konkrete tiltag som kan tages, for at gøre vores uddannelse endnu bedre!

Med temaer såsom grundforløb, A-fag, privatøkonomi, afleveringer, SO forløb, SOP og taxameteret. Nogle af disse temaer er specifikke for den merkantile studentereksamen, blandt andet SO forløb, dog er emnerne såsom grundforløb og privatøkonomi også gældende for de andre gymnasiale ungdomsuddannelser, HTX og STX.

GRUNDFORLØB

Grundforløb (herefter GF) er en 3 måneders periode som skal lægge grundlaget for elevernes valg og gennemførelse af studieretning. Denne ordning har været fordelagtig af flere årsager.

1. Da de merkantile fag som afsætning, international økonomi og virksomhedsøkonomi, ikke er fag man møder i enten folkeskolen eller 10. klasse, giver GF mulighed for, at eleverne bliver introduceret til fagene og deres identitet, før de vælger studieretning.

2. Det giver mulighed for at sikre, at alle elever har de samme forudsætninger, før uddannelsen for alvor går i gang. For eksempel gennemgår man dele af 9. klasses matematik, inden man begynder på A-, B- eller C-niveau. Det sikrer, at alle elever får de samme forudsætninger for at forstå og gennemføre uddannelsen.

3. Klaseskiftet efter GF giver mulighed for en bredere vifte af bekendtskaber, hvilket kan være en fordel senere hen.

Dog er der også ulemper ved GF. En af de største er *klaseskiftet*. Selvom mange elever holder af det, så opvejer det ikke den negative effekt, det kan have på elever med en mindre stærk social baggrund. Det er netop de elever, som kan finde det svært at blive tryk med en gruppe mennesker, for 3 måneder efter at skulle gennemgå den samme proces. Dette skifte er med til at hæve frafaldsandelen og bryde de faste rammer som mange har brug for.

Mange valg er med til at styrke friheden for den enkelte elev, men også med til at øge frygten for at vælge forkert.

Afskaffelse af grundforløbet

Derfor anses det som mest fordelagtigt for den brede elevgruppe, at GF afskaffes. Det vil sige, at man som elev allerede har indsendt sit ønske om studieretning før man starter på uddannelsen.

Introduktionen til de merkantile fag kan i den sammenhæng anses som mindre relevant, da forskellene mellem studieretningerne er relativt små.

Der er 13 centrale studieretninger, som fordeler sig inden for 3 hovedområder: sprog, sprog og økonomi og økonomi og marked. Derfor adskiller de sig identitetsmæssigt mindre end på eksempelvis STX, hvor studieretninger i højere grad afspejler forskellige faglige retninger frem for blot niveauer i fagene. Det kan da tænkes, at de forskellige fagkombinationer ud fra de 3 hovedområder kan nedskæres.

Dog skal det understreges, at der skal være adgang og mulighed for at blive klogere og være nysgerrig på de forskellige studieretninger og deres fag. Dette vil kræve en øget indsats inden for uddannelsesvejledning og åbent hus arrangementer på skolerne.

Det skal heller anses, at klaseskiftet er en essentiel ret, vi skal have. Så selvom, at der ikke kommer et klaseskift efter de første 3 måneder, skal der stadig være mulighed for, at man på ethvert tidspunkt af sin gymnasietid, har mulighed for at tale med studievejledningen om klaseskift.

Opretholdelsen af det sociale fællesskab

Selvom classeskiftet afskaffes, er det vigtigt stadig at opretholde og styrke det sociale fællesskab. Det gør, at vores trivsel under gymnasietiden forbedres og chancen for frafald bliver mindre.

Én af vores skoler, IBC Fredericia, har igangsat et forsøg kaldet mentorklasser. I denne ordning samles et par elever fra hver klasse i en "ny mentorklasse". Hver mentorklasse får tildelt nogle mentorer, fra enten 2.g eller 3.g.

Disse klasser bruges til sociale aktiviteter i løbet af de første par måneder på HHX'en. Det vil altså sige, at man blander klasserne i mindre grupper, hvor de får kendskab til hinanden på tværs samtidigt med, at de får sparringspartnere fra årgangene over.

Elev fra IBC Fredericia om mentorklasser

"Eleverne synes overordnet, at det er en virkelig god idé. Ikke nok med, at det er et pusterum for undervisningen, så er det også en mulighed for at lære sin årgang at kende. Derudover giver det førsteårseleverne en chance for både at socialisere med egen årgang, men også med de øvrige årgange, hvor mentorerne vil blive som tætte venner efter forløbet.

Mange elever synes det er svært at starte på en gymnasial uddannelse, uden nogle venner, og ofte med besvær i at følge med i undervisningen – så et slags "fripas" for undervisningen i cirka et modul om ugen hvor man kan lette presset og have det sjovt, går en rigtig lang vej. Eleverne er meget begejstret, og alle jeg har talt med, mener at det har gjort utrolig meget for deres sociale fællesskab over hele årgangen. Nu er det ikke kun folk fra deres egen klasse, de kender, men langt flere."

Denne ordning er et eksempel på, hvordan man systematisk stadig kan opretholde de sociale fordele, som GF havde. I forbindelse med en eventuel afskaffelse af grundforløbet kan ordningen derfor være et redskab til at sikre, at skolerne fortsat tager ansvar for elevernes fællesskab – også på tværs af klasser.

Her kan det overvejes, at man medtænker nogle af de initiativer, som trivselskommissionen peger på, som er med til at øge trivslen. Dette kan være sang, krop og bevægelse eller kreative aktiviteter⁵.

⁵Trivselskommissionen, Afrapportering fra Trivselskommissionen, 2025

Eksamener og karakterer de første par måneder

ET KARAKTERFRIT FØRSTE HALVE ÅR GIVER ELEVERNE MULIGHED FOR AT FOKUSERE PÅ INDHOLDET I UNDERVISNINGEN FREM FOR KARAKTEREN I BUNDEN AF OPGAVEN.

En ting som er fordelagtig ved GF, er eksamener slut på forløbet. Da mange af fagene starter på stille vis, for at sørge for at alle er med, er eksamenerne med til at forpligte os og skabe motivation. Dog er fagene oftest stærkt koncentreret i de 3 måneder under GF. Derfor kan det overvejes at forlænge forløbet, så fagene strækker sig frem til jul. På den måde letter man både presset på eleverne, men også for lærerne.

Når man starter på HHX, begynder man på noget helt andet end folkeskolen. Nye fag, nye lærere, nye metoder og et socialt fællesskab, man stadig er ved at finde sig tilrette i. I den situation skal man ikke måles, man skal have tid til at forstå, hvordan man lærer bedst. I det økonomiske grundforløb og almen sprogforståelse giver det dog mening at fastholde karakterer. De to fag fungerer som faglige ankre, hvor man både bliver introduceret til centrale metoder og får et konkret billede af, hvor man står. Det giver eleverne en mild overgang til karaktergivning og et klart billede af forventningerne.

De første måneder på gymnasiet er en stor omvæltning. Eleverne lærer nyt stof, navigerer i nye sociale sammenhænge og skal finde sig selv i et helt nyt miljø. Hvis man samtidig skal præstere på karakter, øger det presset unødigt. Et karakterfrit forløb kan forebygge stress og frafald, fordi det giver eleverne ro til at fokusere på at lære og finde sig til rette – både fagligt og personligt. Uden karakterer flyttes lærernes fokus fra bedømmelse til feedback. Eleverne får mere kvalitativ og brugbar respons på deres arbejde, og der opstår en tættere dialog mellem elev og lærer om, hvordan man udvikler sig, hvilket skaber den gode grobund for at kunne færdiggøre uddannelsen.

Derudover foreslås det, at de resterende fag i samme periode gøres karakterfrie. På den måde er der mulighed for, at man kan fokusere på at få det hele med, nye såvel som genkendelige fag. Det handler om at give plads til læring, ro og mod til at fejle i en periode, hvor alt er nyt.

"Jeg er rigtig glad for at man på en HHX ikke kun lære om virksomheder, men også økonomien i lande, samt banker og hvordan det hele spiller sammen internationalt, så man får en bedre forståelse for hvad der er muligt at gøre med de penge man har til rådighed."

Elev fra Det Blå Gymnasie Vestfyn

A-fag

Hvis man ønsker at styrke fagligheden på HHX'en, så er det en mulighed at hæve kravene for A-fag. Der er mulighed for at hæve fag såsom matematik, det sekundære merkantile fag og fremmedsprog. Dog bør det altid være elevens beslutning, hvilket fag man hæver.

Der er flere grunde til hvorfor dette valg bør ligge hos os elever. I det scenarie hvor eleverne ikke får lov til at vælge, fratager man dem muligheden for valgfrihed og relevans af sin uddannelse. Hvis endnu et fag bliver påtvunget, ser man elever miste motivationen i de fag hvor de ikke finder interesse, eller måske har svært ved det.

Dette kan også føre til lavere trivsel hos elever, hvor de faglige udfordringer vil påvirke den sociale trivsel. Lavere motivation og lavere trivsel er med til at øge risikoen for frafald, hvilket er en indikator som også påvirker fællesskabet så meget som den enkelte.

I et scenarie hvor kravet om et femte A-fag indsættes, skal det være **elevernes valg**, hvilket fag dette skal være. Så den ekstra udfordring kommer dér, hvor eleven har sin interesse.

Det skal dog nævnes, at krav om et femte A-fag kan resultere i, at elever med lavere forudsætninger har større risiko for at afbryde deres gymnasieforløb. Frafaldsprocenten for elever med et snit over 6, er 9%⁶ hvilket kan forvente at stige markant hvis dette krav sættes ind. At tilføje endnu et A-fag til elevernes pensum betyder mere arbejdsbyrde: flere timer, flere lektier, flere krav til dybde og faglighed. I forvejen ser vi, at omkring 40 % af gymnasieelever føler sig stressede hver uge⁷.

Udover dette kan man som elever bekymre sig, om det vil resultere i en lavere undervisningskvalitet. Derfor skal det overvejes, hvad denne tilføjelse kan gøre for elevernes arbejdsbyrde, trivsel og forudsætninger for færdiggørelse, samt hvilke ressourcer skolerne har for at løfte denne opgave i form af tid, midler og arbejdskraft.

⁶Danske Erhvervsskoler og Gymnasier (DEG), Frafaldet fra de gymnasiale uddannelser efter 36 måneder, u.å.

⁷Folketinget, Bilag 127 til UNU-udvalget: Notat om unges trivsel, 2016

“Fælleskab, faglig udfordring og lysten på noget nyt. Det er jeg specielt glad for ved HHX... HHX er noget anderledes end folkeskolen eller STX, den er økonomisk og handelsrettet, og det er noget nyt og spændende. HHX er det helt rigtige sted for mig.”

Elev fra Uddannelsescenter Holstebro

PRIVATØKONOMI

Privatøkonomi er en naturlig forlængelse af det merkantile grundlag, HHX bygger på. Vi lærer om virksomhedsøkonomi, international handel og markeder, men mange elever savner et forløb, der gør økonomi relevant i deres egen hverdag.

For mange unge er HHX den første gang, de møder begreber som skat, rente, investering, budget, kreditvurdering og opsparing, men uden konkret viden. Derfor ønsker vi elever, at det bliver en integreret del af HHX'en.

Forløbet er ikke tænkt som endnu et teoretisk fag, men som et praktisk, livsnært læringsforløb, der vil hjælpe os elever med vores grundlæggende dannelse i samfundet.

30 % af unge mellem 18 og 30 år svarer, at de har problemer med at få økonomien til at hænge sammen, og en del unge har svært ved at sove på grund af bekymring om deres økonomi⁸.

Mange unge oplever stress og usikkerhed over økonomi⁹. Ifølge Finans Danmark (2023) har hver femte ung under 25 år følt sig presset af deres økonomi det seneste år⁹.

Et forløb i privatøkonomi kan derfor fungere som et forebyggende trivselsværktøj¹⁰, ved at skabe tryghed og overblik. Derudover også som et forebyggelsesværktøj for de mange unge der ender som dårlige betalere¹¹.

Forløbet skal være 15 timer i den første del af gymnasietiden. Disse timer kan stå for sig selv eller lånes fra fag som samfundsfag, matematik og virksomhedsøkonomi.

FORLØBETS FORMÅL ER

- Unge skal lære at træffe velinformerede økonomiske beslutninger
- Unge skal have redskaberne til at overskue deres egen økonomi
- Vi skal forebygge uhensigtsmæssig gældssætning hos unge
- Vi skal styrke trivsel ved at reducere økonomisk usikkerhed
- Vi skal gøre det naturligt at snakke om økonomi blandt unge

EMNER FOR FORLØBET ER

- Budgettering: Lægge og analysere et personligt budget.
- Lønseddel og skat: hvad betyder de forskellige komponenter på en lønseddel og hvordan fungerer skattesystemet?
- Renter og lån: Beregne låneomkostninger og forstå risici.
- Investering: Introduktion til aktier og opsparing.
- Forsikring: Typer af forsikringer, hvorfor de er vigtige, og hvordan man vælger den rette.

For mere information omkring implementering, struktur og undervisningsmetode, kan man læse vores udspil om privatøkonomi på handelselever.dk/udgivelser.

**MED CASEBASERET
UNDERVISNING OG REALISTISKE
SCENARIER VIL ELEVERNE FÅ
HANDS-ON ERFARING MED DE
ØKONOMISKE BESLUTNINGER, DE
VIL MØDE I VOKSENLIVET.**

⁸Finans Danmark, Unge hårdt ramt af prisstigninger – ligger søvnløse om natten, 13. marts 2023

⁹Finans Danmark, En presset økonomi gør unge utilfredse med deres liv og de bekymrer sig for fremtiden, marts 2025

¹⁰Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Ungeanalysen 2025, 2025

¹¹Ritzau, Rekord få unge ender som dårlige betalere, 2025

AFLEVERINGER

Afleveringer er gode, fordi de skaber struktur i undervisningen og hjælper os med at tage ansvar for vores egen læring. De holder os fagligt skarpe hele året og lærer os at planlægge og prioritere vores tid. Samtidig giver afleveringer læreren mulighed for at give os feedback frem for kun karakterer, så vi kan følge vores udvikling. Det gør undervisningen mere målrettet og retfærdig. Derudover forbereder afleveringer os på de arbejdsformer, vi møder på videregående uddannelser.

Der er dog stadig behov for at styrke strukturen omkring afleveringer, og forebygge diskrimination og favorisering.

Jeg elskede fagene. De var meget mere relevante, og specielt da vi fik valgfag følte jeg at jeg sad og havde om noget jeg oprigtigt interesserede mig for. Noget andet som jeg specielt godt kunne lide, var alt det elev demokratiske arbejde jeg endte med at lave – men det var rimelig unikt for mig, og så alligevel. Om jeg var glad for mit valg? Ja meget, jeg har ikke fortrudt det bare en lille smule, og da jeg stoppede fællede jeg også en lille tåre.”

Tidligere elev fra Aarhus Business College

Anonyme afleveringer

Forskelsbehandling i karaktergivning påvirker både elevernes motivation og trivsel negativt og skaber en følelse af uretfærdighed.

Derfor foreslår vi, at afleveringer på handelsskoler gøres anonyme, så lærerne først ser elevens navn efter bedømmelsen, som ved eksamener. Det vil sikre, at vurderingen sker ud fra opgavens kvalitet og ikke elevens identitet, og samtidig fremme ligebehandling, objektivitet og ensartet bedømmelse på tværs af uddannelser.

En nyere analyse fra STUK viser desuden, at forskellen mellem årskarakterer og eksamenskarakterer er større for kvinder end for mænd, og at elever med ikke-vestlig herkomst i gennemsnit oplever en større karakterdiskrepans end elever med dansk baggrund. Det understreger behovet for at mindske de forhold, hvor identitet – og ikke faglighed – kan påvirke bedømmelsen¹².

Begrebet “grading bias” beskriver hvordan karaktergivning påvirkes af faktorer, som ikke udelukkende har med elevens faglige præstation at gøre, fx elevens køn, etnicitet, forholdet mellem elev og lærer, forudfattede meninger eller stereotyper. Dette kan både være bevidst eller ubevidst. Dette resulterer i at elever kan ende med at blive vurderet på forudsætninger frem for præstation.

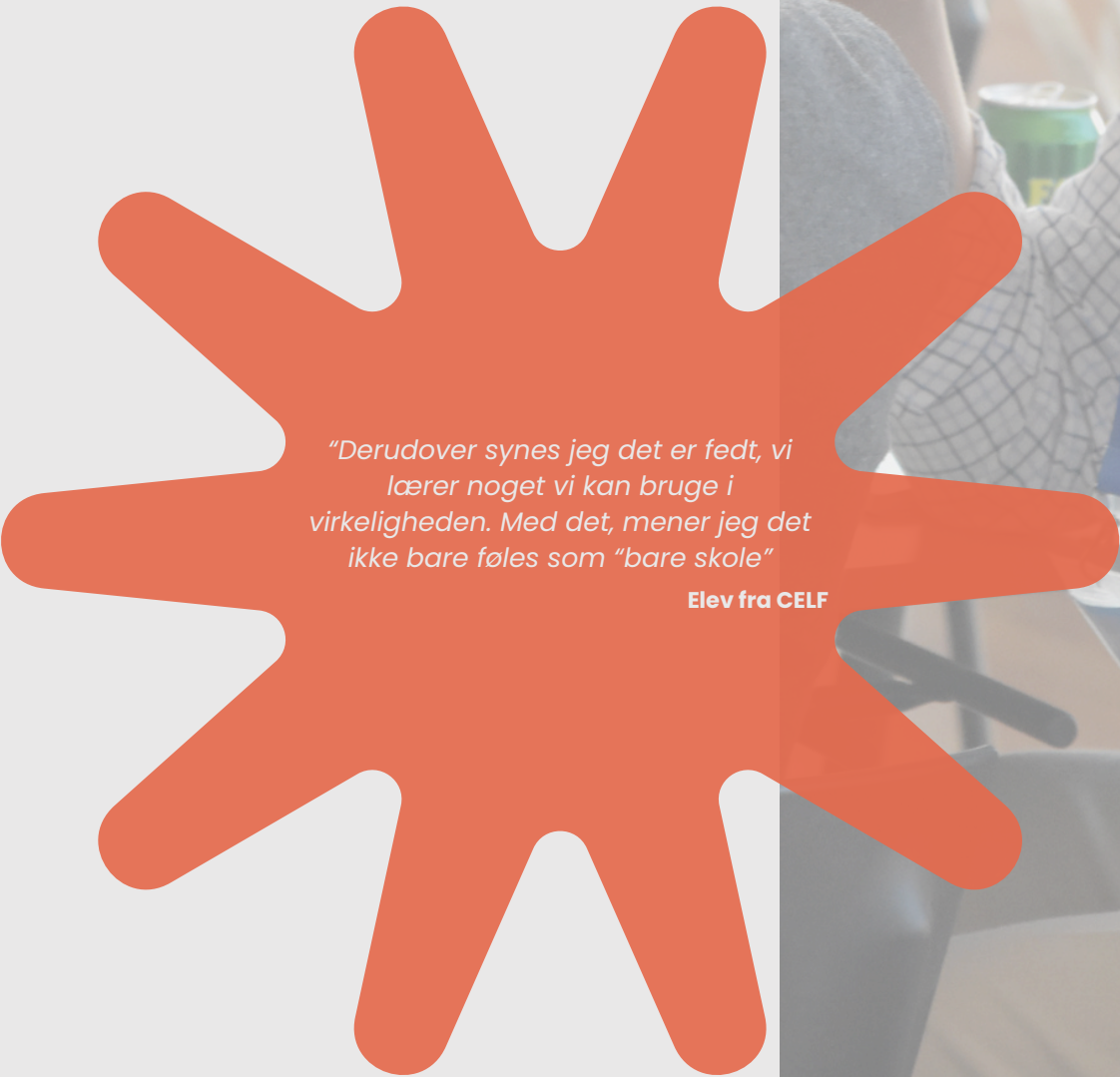
Vi mener, at anonyme afleveringer styrker tilliden mellem lærer og elev og skaber et mere retfærdigt og inkluderende uddannelsesmiljø.

Feedback og system

Det kan være problematisk som elev at arbejde på en ny aflevering, før de har modtaget feedback på den forrige.

Det er desværre ikke et usandsynligt scenarie, reelt er der mange elever der oplever dette. Dette kalder for et mere struktureret system både for hvornår afleveringer bliver lagt ind, men også for hvornår der skal være givet feedback.

Der er ingen grund til et større pres på både lærere og elever med afleveringer der ligger lige for tæt på hinanden. Derfor bør der udarbejdes klare retningslinjer der forebygger dette. Ikke kun på den enkelte skole, men på tværs af hele institutionslandskabet.

"Derudover synes jeg det er fedt, vi lærer noget vi kan bruge i virkeligheden. Med det, mener jeg det ikke bare føles som "bare skole"

Elev fra CELF

”

“Det har bare været sådan lidt, nårh okay, det bare en ny opgave.”

“Det har været lidt rodet, fordi man selv har skulle koordinere. Der har været meget usikkerhed, også blandt lærerne”

“Det også bare virkelig svært at tage stilling til fra lærer til lærer”

“Tror bare ikke at folk kan se det store billede af hvorfor vi laver det, før helt til sidst”

Fra interview af elever, spurgt ind til deres oplevelser med SO-forløb

Studieområde

SO-forløb

SO-forløb er organiserede forløb, der styrker elevers metodebevidsthed og giver indsigt i fagenes identitet og forskellighed – samt skaber samarbejdet mellem fagene¹³. Forløbene skal blandt andet skabe en progression i opbygningen af skriftlige og mundtlige kompetencer som skal være med til at forberede den enkelte elev på den afsluttende opgave: **SOP**.

Ideen bag denne struktur er virkelig god. Dog ser vi, at mange elever savner struktur i forhold til deres progression i SO-forløbene. Oftest bliver det større billede ikke forklaret, og derfor virker forløbene meningsløse de første par gange.

Det er de individuelle skoler, som har ansvaret for udarbejdelse af studieplanen, dette giver hver skole frihed indenfor hvordan forløbene skal se ud. Dog er det også med til at rammerne utydeliggøres. Derfor har vi visualiseret progressionen for SO-forløb i modellen på næste side.

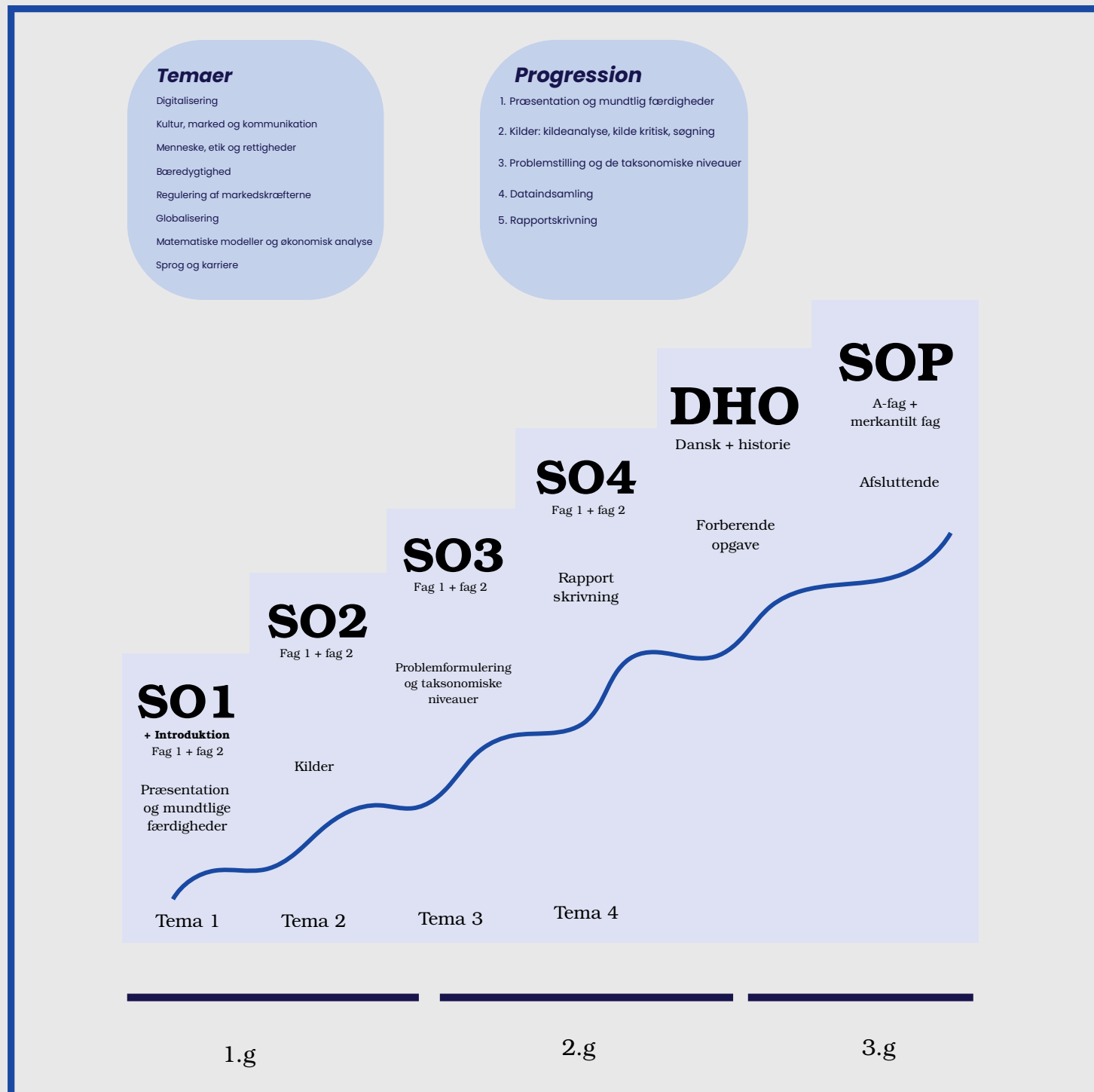
Det kan overvejes at fortsætte med at indarbejde den videnskabelige basismodel, som det centrale redskab i elevernes selv-refleksion.

¹³Undervisningsministeriet, Vejledning til studieområdet på HHX 2024, 2024

Vores forslag til en progressionsmodel

I modellen bibeholdes de temaer som Børne- og Undervisningsministeriet har sat.

Formaliapunkterne fastlægges for hvert forløb. Disse formalia er den faglige viden, der skaber progression hos eleven. Samtidig danner de rammerne for, at eleverne bliver klædt på til den afsluttende eksamen (både den skriftlige og mundtlige).

Denne model er udarbejdet til at visualisere hvordan hvert SO forløb skaber rammerne for den afsluttende opgave, SOP.

Progression i SO forløb

1 **Præsentation og mundtlige færdigheder**

Her introduceres eleven til sammenhængen mellem SO forløbene, hvilket modellen ovenfor kan bruges til at forklare.

Under dette første forløb bliver eleven trænet i hvordan man præsenterer, om det er indenfor innovation med en pitch eller fremlæggelse. Her arbejdes der blandt andet med toneleje, ordvalg, kropssprog samt andre centrale elementer i at skabe en stærk præsentation.

2 **Kilder. kildeanalyse, kilde kritisk, søgning**

Eleven lærer hvordan man med kildekritiske værktøjer finder relevante og pålidelige kilder, som kan bruges til opgaven. Her kan samarbejdet med skolens tilknyttede bibliotekar med fordel inddrages for at styrke elevernes kompetencer indenfor litteratursøgning.

3 **Problemstilling og de taksonomiske niveauer**

Eleven lærer hvordan man laver en problemstilling indenfor de taksonomiske niveauer.

(4) **Dataindsamling**

På nogle skoler har man et ekstra SO forløb, hvor man kan arbejde med dataindsamling både inde for kvantitative og kvalitative metoder.

5 **Rapportskrivning**

Eleven afprøver hvordan man skriver en længere rapport med afsæt i en problemstilling

6 **Dansk-historie opgave**

7 **SOP**

"HHX gav mig præcis det, jeg søgte: nye fag, en anderledes hverdag og et studiemiljø, der motiverede mig til at udvikle mig fagligt og personligt. De tre år har ikke bare levet op til mine forventninger, de har overgået dem. Uddannelsen har samtidig åbnet mine øjne for, hvad jeg måske kunne tænke mig at studere videre inden for i fremtiden. Alt i alt er jeg virkelig glad for mit valg af HHX, det har været tre lærerige og inspirerende år, som jeg ikke ville være foruden"

Tidligere elev fra Skive College

Valg af fag til SOP

I dag er der et krav om, at den fagkombination, man vælger til sin SOP, skal bestå af et A-fag og et studieretningsfag. Ofte er ens studieretningsfag dog selv et A-fag, og dermed opfylder fagene automatisk begge krav. Desværre kan det være en stor begrænsning for ens opgave, at man skal skrive i et af sine studieretningsfag.

Elev fra Niels Brock om valg af fag til SOP

“Vores problematik omhandler, hvordan fagkombinationerne i SOP er begrænsede, særligt for os med informatik på B niveau som studieretningsfag. Fordi man skal vælge mindst et A-fag og et studieretningsfag, og fordi informatik jo kun er B-niveau, er vi nødsaget til at vælge et andet fag, vi har på A-niveau.

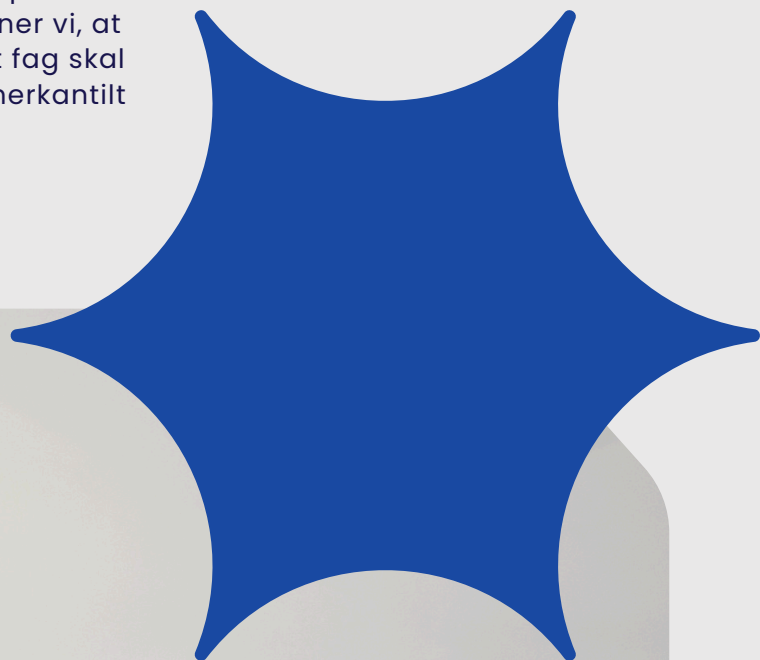
Dette gør det ærgerligt for dem, der ønsker at skrive om et bestemt emne, som kræver at skrive i nogle fagkombinationer, som ikke er mulige, udelukkende på grund af denne begrænsning. Forståelsen af at skrive ud fra sine studieretningsfag giver mening, men det jo ikke fordi man har mere VØ A end AØ A, bare fordi det er et fag tilknyttet studieretningen.

Vi mener i min klasse, at det er ærgerligt, at de har begrænset os så meget, især fordi afsætning er et mere relevant fag for mange at skrive i. Samtidig er informatik B bare problematisk i sig selv, men der er stadig en del veje at gå derfra.”

Studieretningsfaget er nemlig ikke nødvendigvis med til at belyse det område, man er interesseret i. Ministeriet og Systime beskriver begge, som det kan ses i udtalelsen, at SOP'ens udgangspunkt er et område, man interesserer sig for – og ikke studieretningen som ved SRP. Det giver god mening, at et fag skal være et A-fag, fordi SOP er en stor opgave, og der skal være et vist fagligt indhold i opgaven, men vi mener, at det lige så godt kan være ens andre A-fag, der opfylder det krav. Ved at kræve, at der skal skrives i et studieretningsfag, bliver området der kan skrives i begrænset.

I stedet for at stille krav om, at et af fagene skal være et studieretningsfag, mener vi, at kravet bør være, at der indgår et merkantilt fag.

HHX er en merkantil uddannelse, og derfor bør SOP'en afspejle uddannelsens profil ved at inddrage et merkantilt fag, som sikrer en erhvervsrettet og praktisk anvendelse af den teoretiske viden. Derfor mener vi, at kravene til ens fag i SOP bør være at mindst et fag skal være et A-fag og mindst et fag skal være et merkantilt fag.

Prøveformer

Udviklingen af generativ intelligens forandrer måden, vi lærer, arbejder og tænker på. Det stiller nye krav til, hvordan vi vurderer faglighed.

I dag er mange prøveformer stadig bygget til en tid, hvor det vigtigste var at kunne huske, gengive og følge faste metoder. Men i virkeligheden bevæger arbejdsmarkedet sig i en retning, hvor det handler om at forstå, analysere og anvende viden kreativt – ikke om at knække et system for at bestå.

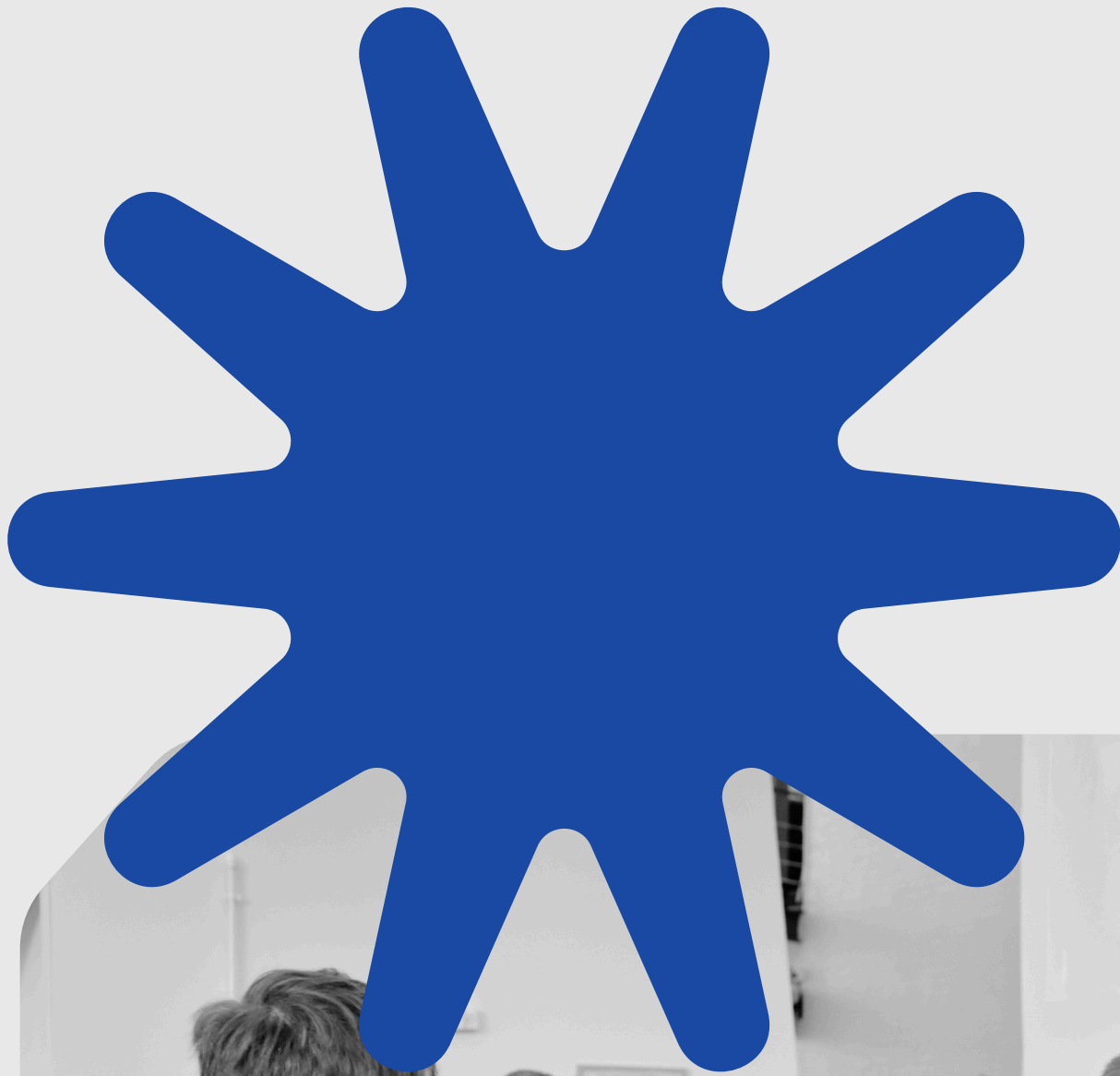
Når kunstig intelligens kan løse standardiserede opgaver på sekunder, bliver den egentlige faglighed at kunne bruge teknologien klogt og se sammenhænge, som maskiner ikke kan.

Derfor skal fremtidens prøveformer afspejle virkeligheden uden for skolen: de skal måle forståelse, refleksion og evnen til at kombinere teori og praksis.

Det kræver, at vi tør gentænke måden, vi tester på. I stedet for at kontrollere, hvad eleven ikke må bruge, bør vi spørge, hvordan eleven kan bruge det, der findes, til at skabe nye løsninger.

HHX er en uddannelse, der netop forener teori og anvendelse – og derfor bør HHX gå forrest i udviklingen af prøveformer, der tester indsigt frem for udenadslære.

TAXAMETER

I finansloven 2026 blev HHX ligestillet med STX i både undervisningstaxameter og færdiggørelsestaxameter. Dette er med til at gavne så mange elever i landet. Dog ser vi stadig flere parametre, hvor den nuværende finansiering ikke er tilstrækkelig nok. Dette er grunden til, at typisk HHX gymnasier bliver nødt til at bruge taxameterpenge til f.eks. bygningsomkostninger.

Basis taxameter

Bygningstaxameter

Bygningstaxameteret dækker udgifter til anskaffelse og vedligeholdelse af bygninger, herunder både leje af lokaler og kapitaludgifter som prioritetsrenter, ejendomsskat, afskrivninger samt indvendig og udvendig vedligeholdelse.

På de merkantile institutioner rækker dette ikke langt. På mange handelsskoler og HHX-afdelinger er skolernes bygninger, faciliteter og undervisningsmiljø langt fra økonomisk understøttet i forhold til behovet.

Det betyder, at nogle skoler i praksis må drive undervisning under dårligere vilkår end andre gymnasiale uddannelser.

Nu hvor der sker store ændringer på området, er det relevant at kigge på den finansielle ordning af dette, taxameteret.

Når bygningstaxameteret ikke matcher de faktiske udgifter, skabes en strukturel skævhed mellem uddannelserne. For HHX, som ofte arbejder med større klasser, flere fag og flere timer med metode, vejledning og skriftlighed, er denne skævhed særlig tydelig.

Derfor bør bygningstaxameteret tilpasses, og ligestilles med de andre institutioner, så det afspejler realiteterne på skolernes niveau – og ikke fastholder en ulighed, som hæmmer både kvalitet og lige adgang til uddannelse.

Fælles udgiftstaxameter

Fællesudgiftstaxameteret dækker skolens fællesudgifter til administration og drift, herunder løn til ledelsen (skoleleder og souschef), kontorhold, pedel- og rengøringsarbejde, revision samt udgifter til el, vand og varme.

Her stiller vi os kritiske for hvorfor dette taxameter ikke er ligestillet på alle uddannelser, da der i udgangspunkt ikke skulle være forskel på disse udgifter – om det er på et stort gymnasium, mindre lokalt ét eller som en del af et campus.

Finanslov 2025	HHX	HTX	STX	HF
Undervisningstaxameter	62.34	69.16	62.34	74.39
Færdiggørelsestaxameter	14.96	22.8	14.96	10.7
Fælles udgiftstaxamter	5.59	7.88	7.02	9
Bygningstaxameter	6.18	11.61	9.44	10.88
Fuldt beløb pr. årselev	79.097	96.25	83.787	99.62

Knæktaxameter

Med finanslovsforslaget for 2025 introduceres en såkaldt knæk-taxameter, som vil betyde en markant reduktion i finansieringen til gymnasiale institutioner med over 700 årselever. Modellen skal omfordele midler fra de større skoler til de mindre erhvervsskoler og gymnasier, på papiret et forsøg på at skabe balance, men i praksis en løsning med alvorlige konsekvenser for de merkantile gymnasier.

De fleste HHX-elever går på institutioner, som ofte er opbygget som store enheder med flere afdelinger og uddannelsesretninger. Det gælder for eksempel Aalborg Handelsskole og Aarhus Business College, hvor tusindvis af elever er indskrevet på de merkantile uddannelser. Netop disse skoler rammes hårdest af knæktaksten, fordi de overstiger grænsen på 700 årselever og dermed modtager lavere tilskud for hver ekstra elev.

På disse institutioner giver knæktaxameteret ikke mening, da man netop ikke sparer stordrift-mæssigt grundet forskellige afdelinger på forskellige geografiske dele af byen. Man kan ikke benytte sig af sammenlægning af hold, fælles valgfagshold eller lignende, for ikke at nævne de udgifter som også går til bygning eller ledelse.

Konsekvensen er, at store HHX-institutioner fremover skal drive undervisning på et lavere økonomisk grundlag, hvilket risikerer at gå ud over både undervisningskvalitet og faglig bredde. Det stiller de merkantile gymnasier svagere, selvom HHX er en uddannelse i vækst.

Den nye model skaber et incitament til at begrænse elevoptaget eller skære i fagudbuddet, ikke fordi efterspørgslen mangler, men fordi økonomien ikke kan bære udviklingen. Store skoler skal ikke straffes for deres størrelse, men anerkendes for den kvalitet og specialisering, de kan tilbyde.

Derfor bør taxametersystemet udregnes pr afdeling – ikke institution.

A-fags taxameter

A-fags-taxameteret er et incitamentstaxameter, der honorerer de naturvidenskabelige og tekniske fag på STX og for nylig også på HTX. A-fag kræver flere timer, større skriftlighed, flere lærere pr. elev og et højere krav til feedback og vejledning, hvilket naturligt kræver flere midler – men hvor er HHX i den beregning?

HHX-elever løfter det samme faglige niveau i deres A-fag – blot med et andet fokus: økonomi, sprog og samfund. Disse fag kræver den samme arbejdsindsats, metodevejledning og skriftlige fordybelse som de naturfaglige, men bliver ikke økonomisk anerkendt på linje. Samtidig peger både NCFF og Undervisningsministeriet på et stigende behov for at styrke fremmedsprogene i Danmark – et område, hvor HHX står stærkt med sin anvendelsesorienterede tilgang.

Derudover er de fag, som A-fags-taxameteret dækker, allerede en del af skolernes bygningstaxameter i form af driften af fagene. Derfor bør HHX medtænkes i den samme beregning, så uddannelsen får de ressourcer, der svarer til dens faglige niveau og samfundsmæssige relevans.

”Jeg valgte en HHX fordi jeg altid har været glad for tal og økonomi, jeg synes det er spændende at kigge på hvordan man får penge til at løbe rundt, og hvordan diverse ting finansieres, blandt andet i virksomheder og i dagligdagen.”

Elev fra Det Blå Gymnasie Vestfyn

”Jeg elskede fagene. De var meget mere relevante, og specielt da vi fik valgfag følte jeg at jeg sad og havde om noget jeg oprigtigt interesserede mig for.”

Tidligere elev fra AABC

”Jeg kom direkte fra en EUX Tømrer og ville prøve noget nyt. Jeg tænkte også hvor fedt det kunne være at starte virksomhed, så jeg spurgte mine venner fra folkeskolen om hvad de syntes om en HHX. De mente det var det bedste valg for dem, og jeg kan nu se at de havde ret.”

Elev fra Aalborg Handelsskole

”Startede på HHX fordi jeg vil have en uddannelse som vil være starten på en karriere jeg ønskede at danne, altså et startskud imod det jeg synes var spændende – erhvervsliv og økonomi.”

Tidligere elev fra College 360

”Jeg valgte en HHX fordi jeg var klar på noget nyt, samt noget jeg kunne genkende. Jeg har altid elsket tal, og syntes økonomi og vækst er mega spændende at følge med i.”

Elev fra Uddannelsescenter Holstebro

KONTAKT

Formand

Karoline Ulfkjær
Formand@handelselever.dk
+45 51 40 15 44

Politisk Næstformand

Andreas Thorsager
Politisk@handelselever.dk
+45 60 58 00 10

REFERENCER

A4 Medier. (u.å.). Handelsskole og elever: Tak GL for at afsløre den egentlige skævhed. Hentet fra <https://www.a4medier.dk/uddannelse/artikel/handelsskole-og-elever-tak-gl-for-at-afsløre-den-egentlige-skaevhed>

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA). (u.å.). Unges valg af gymnasial uddannelse. Hentet fra <https://eva.dk/Media/638473503643880668/Unges%20valg%20af%20gymnasial%20uddannelse.pdf>

Danske Erhvervsskoler og Gymnasier (DEG). (u.å.). Erhvervsrettet dannelse på erhvervsgymnasiale uddannelser. Hentet fra <https://deg.dk/tal-analyse/gymnasier/erhvervsrettet-dannelse-paa-erhvervsgymnasiale-uddannelser>

Danske Erhvervsskoler og Gymnasier (DEG). (u.å.). Frafaldet fra de gymnasiale uddannelser efter 36 måneder. Hentet fra <https://deg.dk/tal-analyse/gymnasier/adgangskrav-paa-gymnasierne/toc-frafaldet-fra-de-gymnasiale-uddannelser-efter-36-maneder-3-ar>

Danske Regioner. (2025). Søgning til gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser i 2025. Hentet fra <https://www.regioner.dk/media/ukpo2czl/soegning-til-gymnasiale-uddannelser-og-erhvervsuddannelser-i-2025.pdf>

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF). (2025). Ungeanalysen 2025. Hentet fra https://duf.dk/fileadmin/user_upload/Editor/Ungeanalysen_2025_endelig_udgave.pdf

Finans Danmark. (2023, marts). Unge hårdt ramt af prisstigninger – ligger søvnløse om natten. Hentet fra <https://finansdanmark.dk/nyheder/2023/marts/unge-haardt-ramt-af-prisstigninger-ligger-soevnløse-om-natten/>

Finans Danmark. (2025, marts). En presset økonomi gør unge utilfredse med deres liv og de bekymrer sig for fremtiden. Hentet fra <https://finansdanmark.dk/nyheder/2025/marts/en-preset-oekonomi-goer-unge-utilfredse-med-deres-liv-og-de-bekymrer-sig-for-fremtiden/>

Folketinget. (2016). Bilag 127 til UNU-udvalget: Notat om unges trivsel. Hentet fra <https://www.ft.dk/samling/20161/almde/UNU/bilag/127/1771990.pdf>

Ritzau. (2025). Rekord få unge ender som dårlige betalere. Hentet fra <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/14297835/rekord-fa-unge-ender-som-darlige-betalere?lang=da>

STUK – Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2025). Analyse af baggrundsvARIABLE (køn, herkomst og karakterer fra grundskolen) på nationalt plan: forskelle mellem årskarakterer og eksamenskarakterer. Folketinget, BUU, bilag 123. Tilgængelig via: <https://www.ft.dk/samling/20241/almde/buu/bilag/123/2997005.pdf>

Trivselskommissionen. (2025). Afrapportering fra Trivselskommissionen. Hentet fra <https://www.uvm.dk/-/media/filer/trivselskommissionen/250224-trivselskommissionens-afrapportering.pdf>

Undervisningsministeriet. (2024). Vejledning til studieområdet på HHX 2024. Hentet fra <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/gym/pdf24/aug/vejledninger/240806vejledning-studieomraadet--hhx-2024.pdf>

Vi tror på, at den bedste udvikling sker, når elevernes stemmer bliver hørt, og når vi får lov til at være med til at forme den uddannelse, vi selv er en del af. HHX står i dag et sted, hvor der er brug for at tænke nyt i faglighed, struktur og rammer, og det arbejde skal ske i fællesskab. For det handler ikke kun om at ændre et system, men om at skabe den bedste start på vores fremtid.

Vi glæder os til samarbejdet med politikere, lærere og beslutningstagere, der deler ønsket om en uddannelse, der ser eleverne som medskabere – ikke bare deltagere. Sammen kan vi udvikle en HHX, der gør os nysgerrige, kritiske og klar til at tage ansvar i en verden, der hele tiden forandrer sig.

For os handler det om mere end karakterer og eksamener. Det handler om at forstå, skabe og tage del i samfundet, og om at gøre HHX til det sted, hvor unge får mod på fremtiden.

Tak for at læse med.